

נותנה ואינו יודע למי נותנה נוטלה ואינו יודע ממי נוטלה
(ceci se réalise lorsqu') il la donne et ne sait pas à qui il la donne, il la prend (prend la Tzedaka) et ne sait pas de chez qui il l'obtient (litt. il la prend)

נותנה ואינו יודע למי נותנה לאפוקי מדמר עוקבא
"il la donne et ne sait pas à qui il la donne", pour exclure (la manière de faire) de Mar Oukva

נוטלה ואינו יודע ממי נוטלה לאפוקי מדרבי אבא
"il la prend et ne sait pas de chez qui il la prend", pour exclure (la manière de faire) de Rabbi Aba;

ואלא היכי ליעביד ליתבי לארנקי של צדקה
Comment doit-il faire (pour être sauvé d'une mort violente)? **Il faut mettre (l'argent) dans la caisse**
(litt. le portefeuille) de Tzedaka.

Objection:

מיתבי מה יעשה אדם ויהיו לו בנים זכרים
- רבי אליעזר אומר יפזר מעותיו לעניים
- ר' יהושע אומר ישמה אשתו לדבר מצוה
- ר' אליעזר בן יעקב אומר לא יתן אדם פרוטה לארנקי של צדקה אלא אם כן ממונה עליה כר' חנניא בן תרדיון

On objecte: que doit faire un homme pour avoir des enfants mâles?

- Rabbi Eliezer dit: qu'il éparpille son argent pour (les besoins) des pauvres
- Rabbi Yéhoshou'a dit: qu'il réjouisse son épouse avant la Mitzva (litt. pour la Mitzva)
- Rabbi Eliezer fils de Ya'acov dit: **qu'il ne mette une Perouta dans la caisse de Tzedaka que si le responsable (de la caisse) est semblable à Rabbi Hananya fils de Téradyone !**

Réponse:

כי קא אמרינן דממני עלה כר' חנניא בן תרדיון
Lorsque l'on disait cela, c'était aussi à condition que le responsable ressemble à Rabbi Hananya fils de Téradyone.

א"ר אבהו אמר משה לפני הקב"ה רבונו של עולם במה תרום קרן ישראל אמר לו בכי תשא
Rabbi Abbahou dit: Moché dit au (litt. devant le) Saint-Béni-Soit-II: Maître de l'univers, comme le front (litt. la corne) d'Israel s'élèvera-t-il? Il lui répondit : par "lorsque du dénombreras (litt. tu élèveras)"*

* Le commandement de dénombrer les enfants D'Israel apparaît dans le livre de Chémot ch.30 v.12, le dénombrement s'opéra par l'apport de chaque mâle âgé de plus de 20 ans d'un demi-Shekel, car on ne peut dénombrer les enfants d'Israel en les comptant directement, cette contribution permettait d'expier la faute du veau d'or, les Sages assimilent le don à la Tzedaka à cette contribution.

וא"ר אבהו שאלו את שלמה בן דוד עד היכן כחה של צדקה אמר להן צאו וראו מה פירש דוד אבא פזר נתן
לאביונים צדקתו עומדת לעד קרנו תרום בכבוד

Rabbi Abbahou dit aussi: ils questionnèrent Chlomoh (le roi Salomon) fils de David: jusqu'où s'étend le pouvoir de la Tzedaka? Il leur répondit: allez (litt. sortez) voir ce qu'a prêché mon père, David, "il a éparpillé et a donné aux nécessiteux, sa Tzedaka demeure éternelle, son front s'érige avec honneur" (Tehillime ch.112 v.9)

רבי אבא אמר מהכא הוא מרומים ישכון מצדות סלעים משגבו לחמו נתן מימיו נאמנים מה טעם מרומים ישכון
מצדות סלעים משגבו משום דלחמו נתן ומימיו נאמנים

Rabbi Abba dit que c'est d'ici (que l'on apprend jusqu'où s'étend le pouvoir de la Tzedaka): "Celui-là habitera dans les hauteurs, des forts bâtis sur les rochers seront sa protection; son pain lui a été donné, sa ration d'eau est assurée" (Yisha'yahou ch.33 v.16), pourquoi "Celui-là habitera dans les hauteurs, des forts bâtis sur les rochers seront sa protection"? Car "son pain il a donné (le verbe est au passif, "nittane" mais il s'écrit "ntn" et peut aussi s'interpréter à l'actif: "natane"= il a donné" au pauvre) et "ses eaux" sont données avec honnêteté

וא"ר אבהו שאלו את שלמה איזהו בן העולם הבא אמר להם כל שכנגד זקניו כבוד

Rabbi Abbahou dit aussi: ils questionnèrent Chlomoh: qui mérite le monde futur? Il leur répondit: tout celui dont "l'honneur brille devant ses anciens" (*Yisha'yahou ch.24 v.23*)

כי הא דיוסף בריה דר' יהושע חלש אינגיד א"ל אבוה מאי חזית א"ל עולם הפוך ראיתי עליונים למטה ותחתונים למעלה א"ל עולם ברור ראית ואנן היכי חזיתנן [א"ל] כי היכי דחשבינן הכא חשבינן התם ושמעתי שהיו אומרים אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו ושמעתי שהיו אומרים הרוגי מלכות אין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתן

Comme ce qui se passa avec Yossef fils de Rav Yéhoshouah: il tomba malade et s'évanouit, (*après s'être remis*) son père lui demanda: qu'as-tu vu (*son évanouissement était grave, et son âme monta dans les cieux*)? Il lui répondit: j'ai vu un univers à l'envers, les haut-placés étaient en bas, et les bas-placés en haut (*voir Rachi*). Il lui dit (*son père*) tu as vu un univers vrai (*litt. clair*), et comment étions-nous (*litt. comment nous as-tu vu*)? [Il lui répondit] Nous sommes aussi importants ici que là-bas, et je les ai aussi entendu dire: "heureux soit celui qui parvient ici avec son étude dans la main", et je les ai entendu dire: "ceux que le gouvernement (*les romains*) a tué, personne ne peut se tenir en leur présence"

מאן נינהו אילימא רבי עקיבא וחבריו משום הרוגי מלכות ותו לא ? פשיטא בלאו הכי נמי אלא הרוגי לוד
Qui sont ceux que le gouvernement a tué? Si l'on dit qu'il s'agit de Rabbi Akiva et de ses amis, ne sont-ils que les "tués du gouvernement" sans plus?! (*leurs mérites dépassent certainement ceci*)
Il est évident que même sans ceci (*même sans le mérite de mourir pour la sanctification du Nom de D...*, ils avaient d'autres très grands mérites), mais on parle ici des tués de Loud.

תניא אמר להן רבן יוחנן בן זכאי לתלמידיו בני מהו שאמר הכתוב צדקה תרומם גוי וחסד לאומים חטאת
Une Beraita nous enseigne que Rabane Yoh'anane Fils de Zakaï dit à ses élèves: mes enfants! que signifie le verset (*Michlei ch.14 v.34*) : "Car la Tzédaka élève un peuple, et la bonté des nations est une faute"

נענה רבי אליעזר ואמר צדקה תרומם גוי אלו ישראל דכתיב ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ וחסד לאומים חטאת
כל צדקה וחסד שאומות עובדי כוכבים עושין חטא הוא להן שאינם עושין אלא להתגדל בו
Rabbi Eliezer répondit: "la Tzédaka élève un peuple" ceci représente Israel à propos duquel il est écrit "et qui est comme Ton peuple Israel, un peuple uni sur la terre" (*Divrei Hayamime 2 ch.17 v.21*), et "la bonté des nations est une faute": toute Tzédaka ou toute bonté que font les nations idolâtres est une faute, car il ne le font que pour s'enorgueillir.

כמו שנאמר די להוון מהקרבין ניהוחין לאלהה שמיא ומצליין לחיי מלכא ובנוהי. ודעביד הכי לאו צדקה גמורה היא
comme il est dit (*Ezra ch.6 v.10*) "qu'ils offraient des sacrifices au D... du Ciel, et priaient pour la vie du roi et de ses enfants" (*ce qui veut dire qu'ils le faisaient par intérêt*). Et celui qui fait ainsi, ne fait-il pas une véritable Tzédaka?

והתניא האומר סלע זה לצדקה בשביל שיחיו בני ובשביל שאזכה לעולם הבא הרי זה צדיק גמור לא קשיא כאן
בישראל כאן בעובד כוכבים

Mais voici qu'une Beraita nous enseigne: celui qui dit "ce Séla" (*pièce de monnaie que je donne à la*) Tzédaka est (*donnée*) afin que mon fils vive, afin que je mérite le monde futur, est un Juste complet! Ce n'est pas un problème, dans un cas il s'agit d'un (*enfant d'*)Israel, dans l'autre il s'agit d'un idolâtre

נענה רבי יהושע ואמר צדקה תרומם גוי אלו ישראל דכתיב ומי כעמך ישראל גוי אחד וחסד לאומים חטאת כל
צדקה וחסד שאומות עובדי כוכבים עושין חטא הוא להן שאין עושין אלא כדי שתמשך מלכותן

Rabbi Yéhoshouah répondit: "la Tzédaka élève un peuple" ceci représente Israel à propos duquel il est écrit "et qui est comme Ton peuple Israel, un peuple uni sur la terre" (*Divrei Hayamime 2 ch.17 v.21*), et "la bonté des nations est une faute": toute Tzédaka ou toute bonté que font les nations idolâtres est une faute, car il ne le font que pour que leur royaume se pérennise

שנאמר להן מלכא מלכי ישפר עליך וחטיך בצדקה פרוק ועויתך במיחן עניין הן תהוי ארכא לשלותיך וגו'
comme il est écrit (*Daniel ch.4 v.24*) "c'est pourquoi, ô roi, puisse mon conseil te plaire, afin d'expier tes péchés par la justice et tes iniquités en usant de compassion envers les pauvres, ainsi il pourra y avoir un prolongement de ta tranquillité etc."

נענה רבן גמליאל ואמר צדקה תרומם גוי אלו ישראל דכתיב ומי כעמך ישראל [וגו'] וחסד לאומים חטאת כל צדקה וחסד שעובדי כוכבים ומזלות עושין חטא הוא להן שאין עושין אלא להתיהר בו וכל המתיהר נופל בגיהנם שנאמר זד יהיר לץ שמו עושה בעברת זדון ואין עברה אלא גיהנם שנאמר יום עברה היום ההוא

Rabane Gamliel répondit: "la Tzédaka élève un peuple" ceci représente Israel à propos duquel il est écrit "et qui est comme Ton peuple Israel, etc." (*Divrei Hayamime 2 ch.17 v.21*), et "la bonté des nations est une faute": toute Tzédaka ou toute bonté que font les idolâtres, leur est considéré comme une faute, car il ne le font que pour s'enorgueillir, et tout celui qui se rend orgueilleux tombe dans la géhenne, comme il est dit: (*Michlei ch.21 v.24*): "un insolent qui se pavane est un moqueur, son iniquité est une faute volontaire" (*les moqueries qu'ils profèrent sont de la méchanceté volontaire, le mot méchanceté correspond au mot "evra" qui fait aussi allusion à l'enfer*) et "evra" ne peut signifier que "l'enfer" comme il est dit: (*Tséfonya ch.1 v.9*): "ce jour-là est un jour de colère" (*il s'agit du jour du jugement qui condamne les impies à l'enfer*)

אמר רבן גמליאל עדיין אנו צריכין למודעי

Rabane Gamliel dit: nous avons encore besoin (*de l'enseignement*) du Mouda'i

רבי אליעזר המודעי אומר צדקה תרומם גוי אלו ישראל דכתיב ומי כעמך ישראל גוי אחד וחסד לאומים חטאת כל צדקה וחסד שעובדי כוכבים ומזלות עושין חטא הוא להן שאין עושין אלא לחרף אותנו בו שנאמר ויבא ויעש ה' כאשר דבר כי חטאתם לה' ולא שמעתם בקולו והיה לכם הדבר הזה

Rabbi Eliezer Hamouda'i dit: "la Tzédaka élève un peuple" ceci représente Israel à propos duquel il est écrit "et qui est comme Ton peuple Israel, un peuple uni sur la terre" (*Divrei Hayamime 2 ch.17 v.21*), et "la bonté des nations est une faute": toute Tzédaka ou toute bonté que font les nations idolâtres est une faute, car il ne le font que pour nous humilier *avec (cette charité)* comme il est dit: (*Yirmiyah ch.40 v.3*): "Il l'a amenée et consommée, l'Eternel, comme il l'avait annoncée; car vous avez fauté envers D... et refusé d'écouter sa voix, et ainsi ces événements vous ont atteints " (*voir Rachi*).

נענה רבי נחוניא בן הקנה ואמר צדקה תרומם גוי וחסד לישראל ולאומים חטאת

Rabbi Néhounya fils de Hakana dit: "la Tzédaka élève un peuple et la bonté" sont pour Israel, et les nations (*idolâtres*) "une offrande expiatoire" (*le mot "Hattate" signifie: "faute", mais aussi "offrande expiatoire"*)

אמר להם רבן יוחנן בן זכאי לתלמידיו נראין דברי רבי נחוניא בן הקנה מדברי ומדבריכם לפי שהוא נותן צדקה וחסד לישראל ולעובדי כוכבים ומזלות חטאת

Rabane Yoh'anane fils de Zakaï leur dit: les paroles de Néhounya fils de Hakana sont meilleures que les miennes et les vôtres, car il attribue la Tzédaka et la bonté à Israel et aux idolâtres, l'offrande expiatoire

מכלל דהוא נמי אמר מאי היא דתניא אמר להם רבן יוחנן בן זכאי כשם שהחטאת מכפרת על ישראל כך צדקה מכפרת על אומות העולם:

de là nous pouvons déduire, que lui aussi (*Rabane Yoh'anane Fils de Zakaï*) a dit (*donné son avis sur le sujet*), quel est-il? Une Beraïta nous enseigne que Rabane Yoh'anane Fils de Zakaï dit, de la même manière que l'offrande expiatoire permet l'expiation des fautes d'Israel, la Tzédaka permet aux nations du monde d'expier leurs fautes:

איפרא הורמיז אימיה דשבור מלכא שדרה ארבע מאה דינרי לקמיה דרבי אמי ולא קבלינהו שדרינהו קמיה דרבא וקבלינהו משום שלום מלכות

Ifra Hourmiz, mère du roi Shavour, envoya à Rabbi Ami 400 dinars, il ne les accepta pas, elle les envoya à Rava qui les accepta pour la paix du royaume (*pour ne pas attirer le courroux du roi*)

שמע רבי אמי איקפד אמר ליה ביבש קצירה תשברנה נשים באות מאירות אותה

Rabbi Ami en eut vent et n'en fut pas satisfait, il dit: ne considère-t-il pas (*ce qu'enseigne ce verset de Yisha'yahou ch.27 v.11*) "Le branchage, une fois devenu sec, sera brisé, et des femmes viendront y mettre le feu"

ורבא משום שלום מלכות

Et Rava agit ainsi pour la paix du royaume.

ורבי אמי נמי משום שלום מלכות דאיבעי ליה למפלגינהו לעניי עובדי כוכבים

Et Rabbi Ami (*pourquoi a-t-il désapprouvé la conduite de Rava? Rabbi Ami pensait que*) il aurait dû les distribuer à des pauvres idolâtres

ורבא נמי לעניי עובדי כוכבים יהבינהו

mais Rava les distribua à des indigents idolâtres!

ור' אמי דאיכפד הוא

La raison pour laquelle Rabbi Ami désapprouva est: